

М. А. Бобокал,
Аспірантка,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ГЛОБАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

АНОТАЦІЯ. У статті висвітлено характерні особливості сучасного етапу глобалізації світової економіки з урахуванням зростаючого впливу транс націоналізації виробництва, а також розглянуто систему глобального менеджменту як невід'ємну складову глобалізаційних процесів сьогодення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: глобалізація світової економіки, глобальний менеджмент, транснаціональні корпорації, інтеграція, глобальна міжкультурна компетентність.

АННОТАЦИЯ. В статье раскрыты характерные особенности современного этапа глобализации мировой экономики с учетом возрастающего влияния транснационализации производства, а также рассмотрена система глобального менеджмента как неотъемлемая составляющая глобализационных процессов современности.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: глобализация мировой экономики, глобальный менеджмент, транснациональные корпорации, интеграция, глобальная межкультурная компетентность.

ANNOTATION. The article highlights the characteristic features of the modern stage of globalization of world economy including the increasing influence transnationalization of production and also the system of global management as inalienable constituent of globalization processes of contemporaneity is considered.

Key words: globalization of world economy, global management, transnational corporations, integration, global cross-cultural competence.

Актуальність теми. Глобалізація як історичне явище і феномен, а також як об'єктивна закономірність розвитку людства привертає все більшу увагу дослідників. Глобалізаційні процеси, і зокрема, створення системи глобального менеджменту, стають визначальними у розвитку сучасного світу, що не лише суттєво впливає на економічне життя, але і спричиняє політичні, соціальні і навіть культурно-цивілізаційні наслідки. Ці наслідки все більше відчувають на собі практично всі країни світу. Серед них, зокрема, Україна, яка цілком усвідомлено, активно і цілеспрямовано просувається на шляху інтеграції у світову спільноту.

Важливий внесок у дослідження проблеми глобалізації та глобального менеджменту зробили такі вітчизняні дослідники, як О. Г. Білорус, А. І. Кредісов, Д. Г. Лук'яненко, Є. Г. Панченко, З. О. Луцишин, Ю. В. Макогон, Ю. М. Пахомов, С. І. Соколенко, А. С. Філіпенко та ін.. Щодо російської наукової школи, це праці М. Г. Делягіна, Е. Г. Кочетова, В. М. Коллонтая, О. І. Неклеси, І. О. Спиридонова, М. О. Чешкова, Ю. В. Шишкова. Серед найвідоміших зарубіжних учених, що заклали теоретичний фундамент у цій сфері, — Ф. Бродель, І. Бродель, І. Валлерстайн, П. Герст, Дж. Даннінг, П. Кругман, К. Омае, Дж. Сакс, Т. Фрідмен та ін.

Метою дослідження є з'ясування характерних особливостей і специфіки функціонування світової економіки на сучасному етапі глобалізації, а також виокремлення світової економіки на сучасному етапі глобалізації, а також виокремлення факторів, що впливають на формування системи глобального менеджменту та встановлення причинно-наслідкових зв'язків між глобалізацією економіки та глобальним менеджментом.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку людства характеризується все зростаючим впливом процесів глобалізації на всі сфери життєдіяльності, зокрема на світове господарство. Аналізуючи різноманітні підходи щодо визначення генезису, природи і перспектив глобалізації, можна зробити висновок, що домінуючим є економічний, або ринковий підхід. Він визначає глобалізацію як наслідок розвитку світових ринків товарів, послуг, капіталу, праці, інформації, менеджменту. Дослідники, що надають перевагу даному підходу, розглядають глобалізацію як нову стадію інтернаціоналізації господарського життя.

Деякі представники західної школи (М. Шімон) розглядають глобалізацію господарської системи поряд з універсалізацією, тобто зміною національних умов господарювання відповідно до норм і вимог передових країн-лідерів глобальної конкуренції. На думку М. Шимона, економічна глобалізація є основою глобалізму. Цей дослідник виокремлює три складові глобалізації: інтернаціоналізацію, транснаціоналізацію та універсалізацію. Інший представник західної школи, Ч. Морісон у своїй концепції глобалізації велику увагу приділяє дослідженню макrorівня світового господарства. Економічна глобалізація, на його думку, — це особлива довгострокова стратегія корпорацій, яка спрямована на подолання обмежень, що обумовлені існуванням національних кордонів та національних економік. Ця стратегія реалізується головним чином шляхом переносу виробництва в інші країни, розши-

ренням ринків збуту і швидкого електронного обігу фінансових ресурсів. Таким чином, завдяки цій стратегії корпорації досягають наступних результатів:

- перетворюються в глобальні структури;
- виходять з-під контролю національних держав;
- починають контролювати економіку країн перебування;
- використовують силу своїх держав для подальшої експансії;
- взаємодіючи між собою, створюють автономну «нову глобальну економіку», а на її базі новий світо порядок — глобалізм.

Відомий американський журналіст Т. Фрідман у своїй книзі «Усвідомлення глобалізації. Лексус та Оливкове дерево», зазначає, що глобалізація — це невпинна, безжалісна інтеграція ринків, національних держав і технологій до фантастичного рівня, який дає поштовх для більш швидкого, глибокого і дешевого, ніж будь-коли, руху індивідуумів, корпорацій і національних держав до світової спільноти а також її зворотний рух до індивідуумів, корпорацій і націй-держав. Провідною ідеєю, на його думку, є вільно-ринковий капіталізм, тобто чим розкутішими будуть ринкові сили, тим ефективнішою і більш процвітаючою буде економіка.

В умовах глобалізації світова економіка розвивається, як єдине ціле, поза яким жодна країна не може успішно функціонувати. В сучасному світі конкурентоспроможність економіки визначається зовнішніми і внутрішніми факторами. Зараз не достатньо лише надання преференцій для залучення іноземного капіталу в національне виробництво. Необхідно створення конкурентоспроможності регіональних умов господарювання, які б враховували кон'юнктуру світового ринку.

Все більшого значення у системі глобальної економіки набувають нематеріальні активи, які мають здатність до швидкої амортизації. Найбільш глобалізовані компанії постійно займаються пошуком нових концепцій та інвестують інновації. Таким чином, підтримуючи глобалізаційні процеси, нові технології є необхідним фактором відповідності продукту місцевим потребам і вподобанням споживачів.

Можна виокремити певні характеристики сучасного етапу глобалізації:

1) у процесах глобалізації переважають високо розвинуті країни;

2) відбувається вирівнювання рівня економічних, політичних і соціальних показників у вузькому колі лідерів — глобалізаторів;

3) відмінність між державами поступово нівелюються внаслідок модернізації і трансферу методів державного менеджменту;

4) світові комунікації і транспортні мережі постійно вдосконалюються, створюються світові телекомунікації мережі та мережі електронного зв'язку;

5) на все світове співтовариство активно розповсюджується ідеологія споживацького суспільства (консюмеризму).

Особливу увагу необхідно звернути на функціонування специфічних суб'єктів господарювання — ТНК, які формують завершений цикл відтворення та поєднують сфери виробництва, споживання, експорт-імпорт товарів та послуг, капіталу, технологій, праці поза межами національних кордонів. В межах діяльності ТНК відбувається третина світового товарообігу, тому не дивно, що існує думка щодо загрози владі та автономії держав з розповсюдженням конкурентної боротьби на світових ринках між глобальними компаніями.

Так, американський дослідник М. Кастельс наголошує, що глобальний капіталізм при виборі партнерів, держав і галузей індустрії керується виключно інтересами отримання монопольного прибутку і надприбутку корпорацій. Японські науковці, учасники проекту «Планета Земля XXI» визначають глобалізацію як результат реалізації стратегії корпорацій. При цьому вони об'єднують можливості міжнародної економічної інтеграції з одного боку і локальні (національні) фактори з іншого боку.

В процесі економічної глобалізації та становлення світових ринків зникають відмінності між національними системами управління. Транснаціональні корпорації, які є важливими суб'єктами глобалізаційних процесів сьогодення, вимагають створення нової, більш досконалої системи управління. Тому система глобального менеджменту, що перебуває зараз на стадії формування, ґрунтується на міжнародних засадах, гіперконкуренції та телекомунікація, що перетинають політичні, національні та культурні межі. Глобальний менеджмент зорієнтований на запити глобального споживача, який одночасно прагне отримати високу якість, низькі ціни, швидку доставку та максимальну надійність.

Сучасний етап глобалізації є надзвичайно динамічним та всеохоплюючим. Створення системи глобального менеджменту є одним із важливих феноменів загального процесу глобалізації, що за допомогою надсучасних комунікаційних технологій витісняє традиційні національно-локальні системи менеджменту.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2010